

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567
เสน่ห์วิถีชีวิตชาวดอยสะเก็ดเพชรแห่งล้านนา “ชะป๊ะของดี” อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด
เชียงใหม่

The charm of Lanna's Doi Saket patch lifestyle "Sapa Dee" Doi Saket District
Chiang Mai Province

ภัทรกร ปันขญารนาตุล Phattharaphorn Panchayathanadul

สังกัด สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน (มหาวิทยาลัยชีวิต)

Learning Institute For Everyone (LLFE)

Phattharaphorn๓๙@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง เสน่ห์วิถีชีวิตชาวดอยสะเก็ดเพชรแห่งล้านนา “ชะป๊ะของดี” อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เป็นการกล่าวถึงเรื่องราวของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด ที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ มีความเชื่อ บนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และ มนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แบบหลอมรวมกันและแยกออกจากกันไม่ได้ สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ให้เห็นถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรม หรือจารีตประเพณีที่สำคัญของชุมชนที่หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล ส่วนมากวิถีชีวิตชุมชนจะเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเป็นความผูกพันที่มีต่อกันระหว่างความเชื่อกับคนในชุมชนจึงกลายเป็นวิถีแห่งประเพณีที่ควบคุมอยู่กับระบบการรวมกลุ่มทางสังคมของชุมชน เป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องทั้งในแง่เกี่ยวกับบุคคลและในแง่ของสังคมตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ที่โดดเด่นหลากหลายแบบผสมผสานกลมกลืนกันได้อย่างแน่นแฟ้น และได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษมาจนถึงลูกหลานปัจจุบัน นับว่าเป็นมรดกที่เลิศล้ำคุณค่าแห่งการอนุรักษ์สืบสานเป็นอย่างดี และยังได้ค้นพบเสน่ห์วิถีชีวิตชาวดอยสะเก็ดเพชรแห่งล้านนา “ชะป๊ะของดี” อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ๔ ด้านด้วยกันคือ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การอนุรักษ์ป่าไม้ จารีตประเพณีและพิธีกรรม สมุนไพรพื้นบ้าน งานหัตถกรรม ดนตรีพื้นบ้าน การแต่งกายล้านนา อาหารพื้นบ้านล้านนา และการเกษตรธรรมชาติเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นเพชรแห่งล้านนาโดยแท้จริง

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

คำสำคัญ : วัดพระธาตุดอยสะเก็ด, ชะป๊ะของดี, เพชรแห่งล้านนา

Abstract

A Study on the Charm of Doi Saket Phet of Lanna "Sapa Dee", Doi Saket District, Chiang Mai Province. The purpose is to talk about the story of the Doi Saket District community with diverse ethnicities and beliefs based on the relationship between humans and nature and humans with sacred things that cannot be fused and separated. These indicate a significant way of life, local wisdom, activities or traditions of a community that revolves around the seasons. Most of the community's lifestyle is related to religious beliefs, which is the relationship between faith and community, thus becoming a way of tradition that is controlled by the social gathering system. It is a relationship that is related both in terms of individuals and society from birth to death. It is unique, distinctive and harmonious and has been inherited from ancestors to modern descendants. It is an excellent heritage of preservation and has also discovered the charm of the Doi Saket Petch people of Lanna. "Sapa Dee", Doi Saket District, Chiang Mai Province 9 areas are cultural attractions, forest conservation, traditional customs and rituals. Traditional herbs handicrafts, folk music, Lanna dressings, Lanna folk food and organic agriculture which are the diamonds of Lanna.

Keywords: Wat Phra That Doi Saket, good things, Diamond of Lanna

บทนำ

อำเภอดอยสะเก็ด เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีคำขวัญประจำว่า “หนองบัวพระเจ้าหลวง แม่กว้งเขื่อนใหญ่ ห้วยฮ่องไคร้ศูนย์ศึกษา ล้านล้านนาหัตถกรรม” “ดอยสะเก็ด” มีประวัติเก่าแก่อันยาวนาน และแตกต่างไปกว่าประวัติของอำเภออื่น ๆ เพราะเกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศพุทธประวัติ และตำนานความเชื่อของคนโบราณ ดังนี้ “ดอยสะเด็น” เป็นคำหนึ่งที่ตั้งชื่อว่าเป็นที่มาของชื่ออำเภอดอยสะเก็ด ที่คนโบราณเรียกตามลักษณะของภูมิประเทศ ที่ตั้งของอำเภอตามที่ตามองเห็น เพราะอำเภอดอยสะเก็ดมีภูเขา (ดอย) ลูกหนึ่งที่ตั้งอยู่เพียงลูกเดียวไกลกว่าเทือกเขาอื่น ๆ (ดอยสะเด็น) ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดพระธาตุดอยสะเก็ด พระอารามหลวง ในปัจจุบัน และเป็นศูนย์กลางของ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567
อำเภอดอยสะเก็ดได้ตั้งอยู่เชิงภูเขานี้ “ดอยเส้นเกศ” และ “ดอยสระเกล้า” เป็นอีกคำหนึ่งที่ว่ากันว่า
ที่มาของชื่ออำเภอดอยสะเก็ดที่เป็นตำนานเล่าขานสืบต่อกันมา

ลักษณะภูมิประเทศ อำเภอดอยสะเก็ดที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจในลำดับต้นๆ ของจังหวัด
เชียงใหม่ เนื่องจากเป็นเส้นทางสำคัญที่ผ่านจากจังหวัดเชียงใหม่ไปยังจังหวัดเชียงราย และเป็นที่ตั้ง
ของเขื่อนแม่งองอุดมธารา ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอแม่แตงและอำเภอพร้าว ทิศตะวันออก ติดต่อกับ
อำเภอเวียงป่าเป้า (จังหวัดเชียงราย) และอำเภอเมืองปาน (จังหวัดลำปาง) ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอแม่
ออนและอำเภอสันกำแพง ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสันทรายและอำเภอเมืองเชียงใหม่ รวมพื้นที่
ทั้งหมด ๖๗๑.๓ ตารางกิโลเมตร และแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๑๔ ตำบล ๑๑๒ หมู่บ้าน ได้แก่
ตำบลเชิงดอย ตำบลสันปูเลย ตำบลลวงเหนือ ตำบลป่าป้อง ตำบลสง่าบ้าน ตำบลปาลาน ตำบลตลาด
ขวัญ ตำบลสำราญราษฎร์ ตำบลแม่คือ ตำบลตลาดใหญ่ ตำบลแม่ฮ้อยเงิน ตำบลแม่โป่ง ตำบลป่า
เมี่ยง ตำบลเทพเสด็จ รวมประชากรทั้งหมด ๗๓,๒๒๐ คน

ลักษณะภูมิอากาศ อยู่ภายใต้อิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุม
ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีฤดูกาล ๓ ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน ฤดูฝน เริ่มประมาณ
กลางเดือนพฤษภาคม ถึงประมาณเดือนตุลาคมของทุกปี โดยรับ อิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียง
ใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย ทำให้เกิดฝนตกชุกโดยทั่วไป ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือน
ตุลาคมไปจนถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม
ตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดมาจากประเทศจีน ซึ่งนำความแห้งแล้งและความหนาวเย็นมาสู่พื้นที่ ฤดู
ร้อน เริ่มประมาณเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงกลางเดือนเมษายน เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของ มรสุม
ตะวันออกเฉียงเหนือไปเป็นมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ อากาศช่วงนี้ค่อนข้างร้อน

ลักษณะทางสังคม ด้านสังคมอำเภอดอยสะเก็ดเป็นชุมชนเมืองกึ่ง อยู่อาศัยรวมกันเป็นหมู่บ้าน
มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายที่สำคัญ ได้แก่ ชาวไทลื้อ ชาวไทใหญ่ ชาวไทจีน ชาวไทยอง ชาวไทยอง
ชาวไทลัวะ ชนเผ่าเย้า ชนเผ่าม้ง ชนเผ่าลาหู่(มูเซอ) ชนเผ่าอาข่า ชนเผ่าจีน ชนเผ่าปากกะเยอ (กระ
เหรียง) ชาวมอญ ชาวม่าน ชาวเงี้ยว ชาวจีนฮ่อ ชาวลาว ชาวเม้ง ชาวพื้นเมือง กลุ่มชนมุสลิม
ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม การนับถือผี เป็นต้น

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

๑.ทรัพยากรป่าไม้ ลักษณะของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คือ เป็นพื้นที่ป่าไม้ โดยทั่วไปเป็นป่าไม้และภูเขาสูงสลับซับซ้อนทั่วไปทั้งพื้นที่สำหรับสภาพป่าจะแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่อันสลับซับซ้อน ได้แก่ ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง ป่าสนเขา ป่าดิบเขา และป่าทุ่งหญ้าไม้เศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ไม้สัก ไม้เต็ง ไม้รัง

๒.ทรัพยากรน้ำ พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอดอยสะเก็ดอยู่บนลุ่มน้ำแม่ปิง ซึ่งมีลำน้ำแม่กวงเป็นลำน้ำสายหลัก โดยมีลำน้ำย่อย ๘ สาย คือ ๑.ลำน้ำแม่กวง ๒. ลำน้ำแม่ดอกแดง ๓.ลำน้ำแม่โป่ง ๔. ลำน้ำแม่ฮ้องฮัก ๕. ลำน้ำแม่ลาว ๖.ลำน้ำแม่จัด ๗. ลำน้ำแม่ปิง และ ๘. ลำน้ำแม่สวย

๓.ทรัพยากรดิน อำเภอดอยสะเก็ดเป็นพื้นที่ป่าและภูเขา โดยเฉพาะพื้นที่ ต.ลวงเหนือ ต.ป่าเมี่ยง ต.เทพเสด็จ ต.แม่โป่ง และ ต.เชิงดอย มีแร่ธาตุที่สำคัญ เช่น ดิบุก มีมากในพื้นที่ ต.ป่าเมี่ยง ต.เทพเสด็จ ต.แม่โป่ง และหินโคลนสโตนที่ใช้ในอุตสาหกรรมสร้างถนนมีมากในพื้นที่ ต.แม่โป่ง และเนื่องจากอำเภอดอยสะเก็ดอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำกวง มีกลุ่มชุดดินที่กระจายอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีคุณสมบัติและลักษณะของทรัพยากรดินที่แตกต่างกันไปตามวัตถุดิบกำเนิดดิน

ด้านเศรษฐกิจ อำเภอดอยสะเก็ดมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญมากมาย ทั้งหมดล้วนเป็นฐานรองรับเศรษฐกิจท้องถิ่นและเศรษฐกิจชุมชนได้เป็นอย่างดี ประชากรในเขตอำเภอดอยสะเก็ดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำสวน การค้าขาย และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป สภาพเศรษฐกิจในชุมชนโดยรวมสำหรับการลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยอาศัยวัตถุดิบ และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาแปรรูปผลผลิตพืชผลทางการเกษตร

ประเด็นหลัก เสน่ห์วิถีชีวิตชาวดอยสะเก็ดเพชรแห่งล้านนา

ของดีอำเภอดอยสะเก็ดที่เป็น Soft power ของแต่ละตำบลในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ยังสะท้อนถึงวิถีชีวิตเป็นอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มีความหลากหลายแบบผสมผสานกลมกลืนกันได้อย่างแน่นแฟ้น ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษมาจนถึงลูกหลานปัจจุบัน นับว่าเป็นมรดกที่เลิศล้ำคุณค่าแห่งการอนุรักษ์สืบสานยิ่งนัก นอกจากนั้นทางอำเภอดอยสะเก็ดได้จัดงาน “ชะปီးของดีดอยสะเก็ด” ครั้งที่ ๑๖ วันที่ ๙ - ๑๑ กุมภาพันธ์ ประจำปี ๒๕๖๗ ประชาชนร่วมสัมผัสวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวดอยสะเก็ด และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของดีดอยสะเก็ด มีหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในอำเภอดอยสะเก็ดเข้าร่วมพิธีเปิดอย่างคึกคัก ร่วมกันจัดขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์ของดี

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”

“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

อำเภอดอยสะเก็ดให้เป็นที่รู้จัก และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ภายในงานมีกิจกรรมที่น่าสนใจมากมาย อาทิ การประกวดผลผลิตทางการเกษตร การแข่งขันประกอบอาหารพื้นเมือง ไก่อบฟาง การประกวดแม่หญิงงามดอยสะเก็ด การเดินแบบแฟชั่นผ้าถิ่นไทย และชนชาติพันธุ์ การเดินแบบการกุศล “ผ้าไทยใส่ให้สนุก” การประกวดร้องเพลงลูกทุ่งท้องถิ่นที่ท้องถิ่น การจัดนิทรรศการ ชุมของดี ๑๔ ตำบล บูธจัดแสดงจำหน่ายสินค้าของดีดอยสะเก็ด ผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นจากภูมิปัญญาเฉพาะ กาดหมั้วครัวฮอม และรวมถึงมีการแสดงมหรสพอีกมากมาย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวภายในอำเภอดอยสะเก็ด เพื่อสมทบทุนโครงการซ่อมสร้างบ้านครัวเรือนยากจนดอยสะเก็ด โดยเปิดโอกาสให้พี่น้องประชาชนและผู้เข้าเที่ยวชมงาน ได้ร่วมสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมที่จัดขึ้นตลอดทั้ง ๓ วันเต็ม

ประเด็นวิเคราะห์ “ชะป๊ะของดี”อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๑.ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและอื่นๆ ความเชื่อเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ตั้งแต่สมัยพุทธกาลคือวัดวาอารามและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆอำเภอดอยสะเก็ดมีสถานที่สำคัญหลากหลายและผู้คนนิยมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์และความพักผ่อนหย่อนใจ ปุชนิยวัตถุของโบราณเก่าแก่ล้ำค่าของวัดพระธาตุดอยสะเก็ดมีมาก เช่นเจดีย์ซึ่งเป็นที่บรรจุพระเกศาธาตุ อายุร่วม ๑,๐๐๐ ปี มีพระบรมสารีริกธาตุที่เป็นปุชนิยวัตถุอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่สักการะเคารพของชาวอำเภอดอยสะเก็ด ม่อนดอยฤาษี พระมหาจักรพรรดิมหาเศรษฐีเกล้าล้านโกฏ รอยพระพุทธรูปเมืองโยนกล้านนา และมณฑปครอบรอยพระพุทธรูป สกายวอร์คแห่งแรกในจังหวัดเชียงใหม่ พระธาตุนินแวนจาลอง เป็นต้น นอกจากนี้ในบริเวณวัดพระธาตุดอยสะเก็ดพระอารามหลวงแล้ว ยังมีสถานที่ต่างๆมากมาย และวัดอื่นๆ อาทิเช่นวัดพระธาตุดอยกู่(ครูบาศรีวิชัย) วัดสันปูเลยสะหลีเวียงแก้ว วัดพระบาทปางแฟน วัดวาลุการาม (ป่าแะ) วัดพระธาตุจอมแจ้ง วัดสารภี พระเจ้าล้านเหรียญทันใจ วัดแม่ฮ้อยเงิน วัดสุวรรณนิมพลี (ป่าจั่ว) รวมไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น หมู่บ้านโฮมสเตย์ (บ้านแม่ต๋อนหลวง) โฮมสเตย์ (บ้านแม่บัวแก้ว) แหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตอันพอเพียงของชาวบ้านในหมู่บ้าน รวมถึงยังมีกิจกรรมดีๆ ทั้งชมวิถีการเกษตรพอเพียง กินข้าวแบบขันโตก สอดคล้องกับพระราชโพธิวรคุณ (พ่ายพ ฐิตปุญโญ). รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่และเจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสะเก็ด พระอารามหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า วัดพระธาตุดอยสะเก็ด พระอารามหลวง และชุมชนบ้านเชิงดอย เป็นชุมชนที่มีศักยภาพและความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก” “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567 และงานด้านวัฒนธรรมของวัด ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากการที่ประชาชนในชุมชนได้ร่วมมือดำเนินกิจกรรมและงานประเพณีของวัดได้เป็นอย่างดีรวมทั้งวัดพระธาตุดอยสะเก็ดมีศักยภาพในการจะพัฒนาพิพิธภัณฑ์ และมรดกวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นวัดประจำอำเภอดอยสะเก็ด

๒.ด้านการอนุรักษ์ป่า ใช้ประโยชน์จากป่าและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติจากใบตอง การรักษาธรรมชาติ สร้างอากาศบริสุทธิ์ ด้วยการทำโครงการป่าคาร์บอนที่ตำบลแม่โป่งอำเภอดอยสะเก็ดเพื่อช่วยแก้ปัญหาไฟป่าและฝุ่นละออง PM ๒.๕ ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและยังช่วยสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้คนในชุมชนหันมาดูแลป่ามากขึ้น หลักการคือการปลูกป่า ปลูกต้นไม้ใหญ่ โดยวางแผนในการใช้ต้นไม้ใหญ่ในป่าในบริเวณพื้นที่ที่จัดสรรไว้ เพื่อสร้างอากาศบริสุทธิ์จากธรรมชาติ ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดความร้อนในพื้นที่ เพื่อให้มีอากาศบริสุทธิ์ ป้องกันฝุ่นละอองในอากาศ ลดการเผาป่าและต้นไม้ โดยสามารถใช้ประโยชน์จากโครงการนี้ได้เป็นอย่างมาก ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐอย่างเปิดเผย และได้มีให้ความสนใจที่จะให้เป็นพื้นที่ตัวอย่างของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ และได้มีการเข้ามาทำการซื้อขายอย่างจริงจัง อีกทั้งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผ่านกองทุนดูแลป่าชุมชน เป็นการนำงบประมาณใช้ดำเนินการรักษาป่า เช่น ทำแนวกันไฟ ลาดตระเวน ทำเสวียน ปลูกป่า ทำฝายชะลอน้ำ เป็นต้น และกองทุนพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีงาน มีอาชีพ มีรายได้ เช่น นำใบไม้ในป่ามาแปรรูปเป็นภาชนะจาน ชาม ที่ทำมาจากใบไม้ รวมถึงเครื่องใช้ข้าวของที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ เช่น กระจาดต้นไม้ กระจาดดอกไม้ ที่ทำมาจากใบตองตึง ที่มีใบใหญ่ โดยรวมกลุ่มผลิตในนามวิสาหกิจชุมชนป่าต้นผึ้ง ส่งจำหน่ายไปทั่วประเทศ สำหรับตำบลแม่โป่งมีป่าชุมชนทั้งสิ้น ๘,๔๘๓ ไร่ ดำเนินการวางแผนคาร์บอนเครดิต ๙๓ แปลง เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชนรู้จักการทำแปลงคาร์บอนเครดิต โดยปีแรกสามารถเก็บคาร์บอนเครดิตได้ ๒,๕๕๖ ตันคาร์บอนเครดิต ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดจุดความร้อนในพื้นที่ และทำให้ชาวบ้านรู้สึกรักและหวงแหนป่าชุมชนมากขึ้น ในปี ๒๕๖๗ จะมีการซื้อขายคาร์บอนเครดิตอย่างเป็นทางการผ่านองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก และมีแผนเตรียมขยายพื้นที่ดำเนินการไปยังตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอแม่ริม และอำเภอแม่อน การดำเนินโครงการดังกล่าวนอกจากจะเป็นแนวทางหนึ่งในการลดปัญหาไฟป่าและฝุ่นละออง PM ๒.๕ ที่ดีแล้ว ยังทำให้ป่าชุมชนคงความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน และสร้างรายได้

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”

“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

กลับคืนมาเป็นทุนในการพัฒนาชุมชนต่อไป สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมโธ (จิตติปสิทธิกร) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนบนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันจากการส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันในการจัดการป่าชุมชนเพื่อความยั่งยืนแห่งทรัพยากรป่าชุมชนและคุณภาพชีวิตด้วยกระบวนการจัดการป่าชุมชนที่สอดคล้องกับสถานการณ์เชิงนโยบายของรัฐทรัพยากรป่าไม้ที่มีอยู่แนวคิดของชุมชนและปัญหาที่เผชิญอยู่เป็นเป้าหมายในการจัดการป่าชุมชนโดยมุ่งพัฒนาเพื่อประโยชน์สูงสุดในการใช้สอยพร้อมๆ กับการอนุรักษ์ให้เกิดความยั่งยืนด้วยจิตสำนึกร่วมในการจัดการป่าชุมชนด้านต่างๆ

๓.ด้านจาริตประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ ประเพณีสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วันขึ้นปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์หรือประเพณีปีใหม่เมืองพิธีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ วันเข้าพรรษา ประเพณีแห่เทียนพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีสลากภัตร ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีเดือนเก้าเป็ง ประเพณียี่เป็ง หรือประเพณีลอยกระทงเทศกาลลอยโคม ประเพณีสรงน้ำพระธาตุ ประเพณีปอยหลวง ประเพณีเลี้ยงผีปู่ย่า ประเพณีตานข้าวใหม่ ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ การบวชนาคแห่ นาค การสืบทอดาป่า บวชป่า และการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ของคนในท้องถิ่นอำเภอต๋อยสะเกิดแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในอดีตและปัจจุบันของชาวล้านนา ได้แก่ หมากสุม หมากเบ็ง ต้นผึ้ง ต้นเทียน และต้นดอก มีความเชื่อในเรื่องของผีบรรพบุรุษ ผีเจ้าบ้าน ผีปู่ย่า โดยจะจัดทำ ประเพณีเลี้ยงผีปู่ย่า นอกจากนี้ในเรื่องเกษตรกรรมที่มีพิธีกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อและการยึดถือปฏิบัติสืบทอดมา เช่น การแหกนา การทำตะแหลวปักทุ่งนา การเลี้ยงผีเจ้านา หรือถ้าในกรณีที่เกิดเหตุน่ากลัวของศัตรูพืช จะไปบอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทางให้ช่วยดูแลรักษาที่นา การเอาขวัญข้าว หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้ว กินข้าวแบบขันโตก และการบวงสรวงขึ้นเท้าทั้งสี่ พิธีการลงเสาเอก เวลาจะปลูกสร้างพระธาตุหรือบ้านเรือนที่อยู่อาศัย พิธีเรียกขวัญ พิธีแต่งงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเจริญมาลาโรจน์ และคณะ ได้กล่าวว่าวิธีการสืบทอดความรู้ของครูพ่อครูแม่ครูที่ปรากฏในงานวิจัยพบว่ามีหลากหลายทั้งการหัดเรียนเอง ฝึกฝนด้วยตนเอง ครูบางคนอาจจะได้รับความรู้ นั้นมาด้วยจินตนาการของตน หรือจากความฝัน แต่ส่วนใหญ่จะสืบทอดความรู้จากพ่อครูแม่ครูอีกชั้นหนึ่ง โดยการสืบทอดความรู้นั้นคือจะมีขั้นตอนกระบวนการการขอเป็นศิษย์คือต้องมีการตั้งขันครู และเคารพนับถือ มีการไหว้ครูเลี้ยงผีครูอย่างสม่ำเสมอได้ขาด

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

๔. ด้านสมุนไพรพื้นบ้าน ภูมิปัญญาเกี่ยวกับยาสมุนไพรไทย (เหื่อนหอมเมือง) การเหียบขา การต่อเส้น ต่อกระดูก การนวดการประคบสมุนไพร การแพทย์แผนไทย และผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรลูกประคบ การทำหมอนใบชาหอมดอกกลิ่นช่วยต่อต้านแบคทีเรีย ปรับสมดุลของร่างกาย ผลิตภัณฑ์หมอนใบชาพญาเมียงเพื่อสุขภาพ ยาหม่องสมุนไพร ผลิตภัณฑ์ล้างจานจัดคราบและเช็ดกระจกทำจาก ขิง มะกรูด และผลิตภัณฑ์ธรรมชาติแปรรูปจากมะพร้าว ขมิ้น มะกรูด ดอกอัญชัญ น้อยหน่า อะโวคาโด มะเขือเทศ ผักเชียงดา มะละกอ มังคุด ตะไคร้ ประคำดีควาย ได้แก่ แชมพู ครีม นวด ครีมบำรุงผิว สบู่ เพื่อผิวหน้าและผิวกาย ชาสมุนไพร ดอกคำฝอย เครื่องดื่มสมุนไพรชนิดผงขิง แก้วฮวย ตะไคร้ มะตูม ดอกคำฝอย ฟ้าทะลายโจรกระชายขาว ชาผักเชียงดา ชาใบเมี่ยง การปลูก กาแฟ และการปลูกโกโก้ เพื่อแปรรูป เป็นต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรารัตน์ อินทรเทพ กล่าว ว่า สมุนไพรหมายความว่าผลผลิตที่ได้จากพืชสัตว์จุลชีพหรือแร่ที่ใช้ผสมปรุงหรือแปรสภาพเป็น ผลิตภัณฑ์ รวมถึงบทบาทของหมอพื้นบ้านที่ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ล้ำค่าของสังคมไทยที่เกิดจาก ปรัชญาของหมอพื้นบ้านที่สามารถจำแนกแยกแยะฤทธิ์และสรรพคุณของสมุนไพรธรรมชาติเพื่อใช้ในการ เหยียวยารักษาความเจ็บป่วยการรักษาโดยระบบแพทย์พื้นบ้านจึงเป็นระบบการรักษาโรคแบบ ประสบการณ์ของชุมชนที่ได้จากการส่งสมถายทอดมาจากบรรพบุรุษ

๕. ด้านหัตถกรรมการปั่น แกะสลัก จักรสาน เย็บปักถักร้อย ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นเซรามิค ต่างๆ ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์จากไม้เนื้อแข็ง เช่น บ้านตายายโต๊ะ ตู้โชว์ ตู้เก็บของ การ ทำฉัตรลุยลาย งานฉลุลวดลายต่างๆ ผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน ภูมิปัญญาดั้งเดิม “เครื่องเงิน” งาน หัตถศิลป์ของชาวล้านนา ผลิตภัณฑ์ร่มไม้ไผ่ ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ เครื่องหวาย ด้านงานฝีมือในการ ประดิษฐ์โคม ผลิตภัณฑ์โคมไฟ ร่มโคมไฟดาว โคมไฟเดือนพัด และร่มโมบาย ผลิตภัณฑ์พวงกุญแจ เชือก ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้าทอมือ ผลิตภัณฑ์ผ้าไทยและเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าทอ ชาวเขา ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าชาวเขาผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน ปลาเงินปลาทอง ผลิตภัณฑ์ถาดไม้ไผ่ ผลิตภัณฑ์กล่องไม้ไผ่ของและหีบ ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาไม้รูปสัตว์ต่างๆ ผลิตภัณฑ์ปลอกหมอนตัดต่อลาย จักสาน งานฝีมือดอกไม้จัน ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสานจากผักตบชวา การเย็บปักถักร้อยกระเป๋าต่างๆ การ ปักผ้า การทอผ้า การถักไม้กวาดจากดอกหญ้า เป็นต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระคิตพล คม ภิรพลญ (อะทะเทพ) ได้กล่าวว่า การพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจในภาพรวมระดับชุมชนถือว่ามีความ มั่นคงในเรื่องของรายได้ที่สามารถนำมาพัฒนาวัดและได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อตอบสนองความ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567
ต้องการทางร่างกาย สิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ การพัฒนาวัฒนธรรม และจิตใจด้านต่างๆ
ด้วย ชี้ให้เห็นว่าชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้

๖.ด้านดนตรีพื้นบ้าน รำวงย้อนยุค ศาสตร์และศิลป์ของกลองล้านนา พอครุมงคล เสียงซารี่ (เพชรราชภัฏ-เพชรล้านนา) ครูภูมิปัญญาด้านกลองสะบัดชัย ณ ศูนย์เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทย
พื้นบ้านล้านนา การอนุรักษ์ดนตรีพื้นเมือง การจัดตั้งชมรมดนตรีพื้นเมืองล้านนาบริเวณวัดชัยสถานป่า
เสร้าน้อย การละเล่น การรำต่างๆของชาติพันธุ์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นางสาวภัทรพร
ปิ่นชญาธนาตุล พบว่าการสืบสานศิลปวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านของชุมชนมี ๘ ประเด็นคือ ๑.
ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมีเอกลักษณ์ในตัวสื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชน ๒. มีการสืบทอดการถ่ายทอด
จากบุคคลสู่บุคคล ๓. เป็นวิถีชีวิตที่คนในท้องถิ่นได้สัมผัสสืบทอดจนเป็นเอกลักษณ์ ๔. ให้เกิดการอยู่
ร่วมกันอย่างมีความสุข ๕. นำวงดนตรีพื้นบ้านมาผสมกับวงดนตรีร่วมสมัยเหมาะสมกับยุคสมัยนิยม
๖. สืบทอดต่อยอดอนุรักษ์สืบสานและถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ๗. ประยุกต์หลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการสืบสานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ๘. ความคาดหวังในการสืบสาน
ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชน

๗.ด้านวัฒนธรรมการแต่งกาย เมื่อเครื่องแต่งกายทุกชิ้นมีความหมายซ่อนอยู่ ทั้งความคิด
ความเชื่อ จิตวิญญาณ รวมถึงวิถีชีวิตการดำรงอยู่ของผู้คน การแต่งกายของคนพื้นเมืองในอดีตผู้หญิง
ชาวเหนือไม่นิยมใส่เสื้อแต่มีผ้าคล้องคอผืนใหญ่ห่มผ้าขึ้นลายขวางต่อหัวและเชิงส่วนผู้ชายห่มผ้าผืน
เดียวต่อมาภายหลังจนกระทั่งปัจจุบันการแต่งกายพื้นเมืองมีลักษณะแปลงไปผู้หญิงห่มผ้าขึ้นอาจเป็นขึ้น
ลายขวางหรือเส้นที่ทอด้วยลวดลายวิจิตรงดงามสวมเสื้อผ้าฝ้ายตัวสั้นนิยมตกแต่งด้วยเครื่องประดับ
เงินส่วนผู้ชายใส่ติ้วสะเดาะหรือกางเกงขาก๊วยและเสื้อหม้อห้อมเขียนเอียวด้วยผ้าขาวม้าอันเป็น
ลักษณะที่แสดงความเรียบง่ายปัจจุบันการแต่งกายพื้นเมืองยังเป็นที่ยอมรับทั่วไปโดยเฉพาะเมื่อมีงานบุญ
งานประเพณีและงานเลี้ยงขันโตก เป็นต้น และเครื่องแต่งกายของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย
ล้วนบ่งบอกความหมายและคุณค่า เป็นเอกลักษณ์เฉพาะและโดดเด่นบ่งบอกถึงการมีองค์ความรู้รดก
ภูมิปัญญา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนายพิชิต สุจริตจินดานนท์ พบว่า ผ้าและการแต่งกายของชาว
ล้านนาในสังคมของมนุษย์นั้นเครื่องแต่งกายนุ่งห่มนอกจากจะเป็นปัจจัยสำคัญขั้นพื้นฐานของการ
ดำรงชีวิตของมนุษย์แล้ว เครื่องนุ่งห่มและการแต่งกายของมนุษย์จะเป็นลักษณะเฉพาะถิ่นที่แสดงออก
ถึงเอกลักษณ์และแบบแผนทางวัฒนธรรมของกลุ่มนั้นๆสำหรับชาวล้านนาแล้ว นับว่าเป็นเรื่องที่

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567
นำเสนอเรื่องราวและพัฒนาการของการแต่งกายของชาวล้านนารวมทั้งการทอผ้าที่ปรากฏอยู่ใน
ดินแดนล้านนา

๘.ด้านวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านล้านนา กิจกรรมของทุกๆปีจะมีการแข่งلاب และไก่อบฟาง
แต่ละตำบล มีกาดมั่วควัฮ่อมมีอาหารพื้นเมืองอาทิเช่น ไส้อั่ว แกงฮังเล ขนมหินน้ำเงี้ยว น้ำพริกหนุ่ม
กับแคบหมู หมูยอ แกงโฮะ จอผักกาด แกงขนุน ตำขนุน ข้าวก้นจั้น แกงกระด้าง น้ำพริกน้ำปู อ่องปู
จินส้มหมกไก่ ข้าวต้มมัดศีลาตล ข้าวหลามแม่บัวคำ ส่วนอาหารไทลื้อก็จะเป็น ผัดไทยไทลื้อ เส้นถั่ว
เขียวเหนียวนุ่มที่ถูกคลุกเคล้าน้ำซอสสูตรเด็ด ใส่ถั่วฝักยาว กุ้งแห้ง รสชาติกลมกล่อมเข้ากันดี
โสะบะก้วยเต็ด หรือส้มตำมะละกอไทลื้อ เน้นการใส่พริกแห้งคั่ว ถั่วดินคั่ว ของสด น้ำมะขาม ปลาร้า
อ้อย ข้าวแคบ ข้าวจี ไข่ปาม ส่วนด้านผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆของแต่ละตำบลเช่น การแปรรูปผักเชียง
ดา การแปรรูปจิ้งหรีด ผลิตภัณฑ์น้ำพริกตาแดง กล้วยฉาบ ข้าวแต่น ข้าวเกรียบ ไข่เค็ม แหนมหมู
แหนมเห็ด เห็ดทอด เครื่องเทศต่างๆ ข้าวแต่น การทำถั่วเน่าเมอะ ถั่วเน่าแชบ กระเทียมโทน มะม่วง
แช่อิ่ม มะเขือเทศแช่อิ่ม มะขามเปรี้ยวยักษ์แช่อิ่ม มะขามสามรส ชิงดอง เป็นต้น ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ม
ถั่วเหลืองผสมงา ผลิตภัณฑ์ขนมกละแมกะทิ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยฉวีวรรณ สุวรรณภา
และคณะ พบว่า อาหารพื้นบ้านเป็นความรู้ ภูมิปัญญาที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม สอดคล้องกับวิถี
ชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านซึ่งไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วนๆ แต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กัน การทำมาหากินการ
อยู่ร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติตามศาสนาพิธีกรรมและประเพณีมีความสัมพันธ์ที่ีระหว่าง คนกับคน
คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ บริบทที่เปลี่ยนแปลงได้สะท้อนให้เห็นถึงความคิดความ
เชื่อของคนในชุมชนและภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษถ่ายทอดสืบๆกันมา

๙.ด้านวัฒนธรรมการเกษตรธรรมชาติเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรอำเภอดอยสะเก็ดส่วนใหญ่
ทำการเกษตรแบบผสมผสาน และมีแหล่งน้ำเป็นของตนเอง พืชที่ปลูกส่วนใหญ่มีทั้งทำสวนไม้ผล ผัก
สวนครัว เช่น ข้าว กล้วย ลำไย มะม่วง กระท้อน ฟัก ถั่ว มะเขือ พริก นอกจากนี้ยังเลี้ยงสัตว์เพื่อ
จำหน่าย เช่น โค ไก่พื้นเมือง เป็นต้น มีกลุ่มวิสาหกิจที่ทำเกษตรอินทรีย์มากมายหลากหลายเช่น ศูนย์
ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
สินค้าเกษตรบ้านดอกแดง ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์บ้านป่าสักน้อย ศูนย์เกษตรอินทรีย์เชิงดอยสวน
แม่เจ็ยบ ศูนย์การเรียนรู้สวนพ่อนันต์ แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์บ้านป่าเส้า สวนพฤกษศาสตร์ทวี
ชล ออแกนิกฟาร์มเชียงใหม่ บ้านเย็นตาเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาและสืบทอดความรู้ด้านเกษตร

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา คุรบาบุคคลสำคัญของโลก” “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

อินทรี การขยายผลการทำเกษตรอินทรีย์ การสร้างเครือข่าย การเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัว การสร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลดินน้ำป่า และการเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนของหน่วยงานสืบสานการเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีมีการทำนาข้าวอินทรีย์ คำนึงถึงสุขภาพของตนเองและผู้บริโภค และได้ นำพันธุ์ข้าวเก่าอันเป็นมรดกที่หายากนำมาปลูกจนได้ชื่อว่า “ข้าวเก่าดอยสะเก็ด” สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของสุทธิพงศ์ ปานเพชร พบว่า เกษตรอินทรีย์ภูมิปัญญาชาวบ้านและการถ่ายทอดเกษตรอินทรีย์ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นกระบวนการผลิตที่มีความสัมพันธ์ของคนดินน้ำและอากาศ ด้วยผ่าน ภูมิปัญญาชาวบ้านและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านถึงไม่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แต่ก็ เป็นแนวปฏิบัติที่คนในจังหวัดเห็นว่ามีความปลอดภัยต่อสุขภาพร่างกายของมนุษย์ด้วยกัน อีกทั้งยัง เกื้อกูลในระบบนิเวศทั้งดินน้ำและอากาศ

สรุป “ชะป๊ะของดี”อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาเรื่อง เสน่ห์วิถีชีวิตชาวดอยสะเก็ดเพชรแห่งล้านนา “ชะป๊ะของดี”อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ๙ ด้านคือ ๑.ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญหลากหลาย เป็นแหล่งประวัติศาสตร์และเป็นสถานที่พักผ่อน เช่นมีปูชนียวัตถุโบราณเก่าแก่ รอยพระพุทธบาทเมืองโยนกล้านนา และมีแลนด์สกายวอร์คแห่งแรกของจังหวัดเชียงใหม่ ๒.ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ มีการทำโครงการป่าคาร์บอน เพื่อช่วยลดปัญหาไฟป่าและฝุ่นละออง PM๒.๕ ๓.ด้านจารีตประเพณีและพิธีกรรม แสดงให้เห็นถึงความผูกพันกับวิถีชีวิตของในล้านนา เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีตานก๋วยสลาก เป็นต้น ๔.ด้านสมุนไพรพื้นบ้าน เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านโดยการนำเอาผลไม้ ดอกไม้ต่างๆมาทำเป็นสมุนไพรพื้นบ้านและยังสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้ เช่นครีมนวด แชมพู ครีมบำรุงผิว สบู่ เป็นต้น ๕.ด้านงานหัตถกรรม เป็นงานฝีมือของประชาชนชาวบ้านล้านนาที่ได้นำไม้เนื้อแข็ง เครื่องปั้นดินเผา มาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น โต๊ะ ตู้ เครื่องหอย ทั้งนี้สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นงานฝีมือจากชาวบ้านล้วน ๆ ๖.ด้านดนตรีพื้นบ้าน ถือได้ว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของชาวล้านนาเลยทีเดียว โดยมีการอนุรักษ์และการละเล่น การรำ โดยใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านที่มีอยู่ หรือจัดทำขึ้นเองมาบรรเลงเป็นเพลงของล้านนา ๗.ด้านวัฒนธรรมการแต่งกาย แต่งกายพื้นเมืองมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปนิยมตกแต่งด้วยเครื่องประดับเงิน เสื้อหม้อห้อม เขียนเย็บด้วยผ้าขาวม้าอันเป็นลักษณะที่แสดงความเรียบง่าย ๘.ด้านวัฒนธรรมอาหารของล้านนา

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก” “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567 เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของอาหารชาวล้านนา เช่น ใส่อั่ว แกงฮังเล ขนมน้ำเี่ยว น้ำพริกหนุ่ม กับแคหมู หมูยอ แกงโฮะ จอผักกาด แกงขนุน ตำขนุน ข้าวก้นจั้น แกงกระด้าง น้ำพริกน้ำปู อ่องปู และ๙.ด้านระบบเกษตรอินทรีย์ ส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน เช่น ข้าว กล้วย ลำไย มะม่วง พริก มะเขือ เป็นต้น

สรุปแล้วว่าทั้ง ๙ ด้านที่ได้ค้นพบและศึกษาถือได้ว่าเป็นเพชรแห่งล้านนาโดยแท้จริง

อ้างอิง

พระราชโพธิวรคุณ (พ่ายพ ฐิตปัญโญ), ดร.เมธาจารย์ รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่และเจ้าอาวาสวัด พระธาตุตอดยสะเก็ด พระอารามหลวง จังหวัดเชียงใหม่, ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗.

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิตปสิทฺธิกร), “ปราชญ์ป่า : กระบวนการสร้างจิตสำนึกร่วมในการจัดการ ป่าชุมชนต้นแบบ เขตลุ่มแม่น้ำมูลตอนบน” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

พระคตพล คมกัธปญโญ, (อะทะเทพ), “การทำฉัตรล้านนาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ของ ชุมชนวัดกุ่ม่าน ตำบลสันปูเลย อำเภอตอดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๖๓.

ภัทรกร ปันชนาธนาตุล, “การสืบสานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนตำบลพิชัย อำเภอเมือง ลำปาง จังหวัดลำปาง, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕.

พิชิต สุจริตจินดานนท์, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ในเครื่องนุ่งห่มสำเร็จรูปทำจากผ้าฝ้ายจอมทองใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๔.

สุทธิพงศ์ ปานเพชร, “เกษตรอินทรีย์ภูมิปัญญาชาวบ้านในจังหวัดฉะเชิงเทรา”, รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๙.

ฉวีวรรณ สุวรรณภา อรอนงค์ วูวงศ์และเสริมศิลป์ สุขเมธีสกุล ๒๕๖๐. “อาหารพื้นบ้าน: กระบวนการ จัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและจริยธรรมทางสังคมในชุมชนภาคเหนือ” สถาบันวิจัยพุทธ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”

“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

ศาสตรมหาวิทาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://bit.ly/3bNs6tT> [๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓].

เจริญ มาลาโรจน์ และคณะ, “วิเคราะห์วรรณกรรมไทยลือเรื่องคำขบถการสืบทอด, วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๙.

เทศบาลตำบลลวงเหนือ.(๒๕๖๗).ข้อมูลการท่องเที่ยว.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา

:<http://www.loungnuae.go.th/>[๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗].สำนักงานเกษตรจังหวัด

เชียงใหม่. (๒๕๖๗). บทความสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://chiangmai.doae.go.th/> [๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗].

พัฒนาชุมชนเชียงใหม่.(๒๕๖๗). การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://km.cddchiangmai.net/>[๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗].